

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKÎ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

AYAKKABI VE SARACİYE TEKNOLOJİSİ

BAYAN SANDALET MODELİ

ANKARA 2007

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılan değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. KALIP ÜZERİNE MODEL ÇİZME	3
1.1. Sandalet	3
1.1.1. Tanım	3
1.1.2. Özelliği	3
1.1.3. Model Çeşitleri	3
1.2. Kalıp Üst ve Alt Yüzeyini Bantlama	5
1.2.1 Kalıp Üst (Saya) Yüzeyini Bantlama	5
1.2.2. Kalıp Alt Yüzeyini Bantlama	5
1.3. Kalıp Üzerine Model Çizmek	6
UYGULAMA FAALİYETİ	9
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	10
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	12
2. YÜZ İSTAMPALARI	12
2.1. Bant Sökme Tekniği	12
2.2. Bant Yapıştırma Tekniği	12
2.3. Düzeltme	13
2.4. Paylar	13
2.5. Yüz İstampaları	13
2.6. Kontrol	14
UYGULAMA FAALİYETİ	15
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	16
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	18
3. ASTAR İSTAMPALARI	18
3.1 Ön Yüz Bandı Astarı	18
3.2. Arka Parça Astarı	19
UYGULAMA FAALİYETİ	20
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	21
ÖĞRENME FAALİYETİ-4	23
4. TABAN ELEMANLARI İSTAMPALARI	23
4.1. İç Taban İstampası	24
4.2. Bütün Şilte İstampası	24
UYGULAMA FAALİYETİ	25
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	26
MODÜL DEĞERLENDİRME	28
CEVAP ANAHTARLARI	29
KAYNAKÇA	30

AÇIKLAMALAR

KOD	542TGD290
ALAN	Ayakkabı ve Saraciye Teknolojisi
DAL/MESLEK	Ayakkabı Modelistliği
MODÜLÜN ADI	Bayan Sandalet Modeli
MODÜLÜN TANIMI	Bayan sandal modeli için kalıp üzerine model çizme, yüz, astar ve iç taban ıstampalarını çıkarma becerilerini içeren öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	
YETERLİK	Bayan sandalet modeli çıkarmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Gerekli ortam sağlandığında tekniğe uygun bayan sandalet modelini çıkarabileceksiniz. Amaçlar 1. Bayan sandalet modelini kalıp üzerine çizebileceksiniz. 2. Bayan sandalet modelinin yüz ıstampalarını çıkarabileceksiniz. 3. Bayan sandalet modelinin astar ıstampalarını çıkarabileceksiniz. 4. Bayan sandalet modelinin taban elemanları ıstampasını çıkarabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Atölye ve Laboratuvar Donanım: Ayakkabıcılık mezurası, kalıp, ökçe merdiveni, pergel, cetvel, rulet ve karton.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Ø Modülün içinde yer alan her bir öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendirebileceksiniz. Ø Modül sonunda kazandığımız bilgi ve becerileri ölçmek amacıyla öğretmeniniz tarafından hazırlanacak ölçme araçları ile değerlendirileceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Sandalet, insanlık tarihinin bilinen en eski ayakkabısıdır. İlk üretiminin üstünden binlerce yıl geçti; ama sandaletin ayaklardaki hâkimiyeti hâlâ sürüyor. Eskiden saygınlık sembolü olan sandaletler, günümüzde de zevk, statü, hayat tarzını ortaya koyan bir unsur olarak karşımıza çıkıyor. Günümüzde ayakkabı kullanmayan toplum neredeyse kalmadı. Ayakkabı, gelişmiş toplumlarda sağlık ve sosyal uyum açısından etek, pantolon kadar gerekli bir nesne. Oysa geçmişte ayakkabı giymek bir ayrıcalıktı. Pratikte ayakları korumaya yarasa da bir statü simgesi idi.

Bu modül sonunda bayan sandalet modelini kalıp üzerinde çizip yüz ve mostra ıstampalarını çıkartabileceksiniz.

Kazanacağınız bu beceriler iş hayatınızda sizlere rehberlik yapacaktır.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyette verilen bilgiler doğrultusunda, gerekli ortam sağlandığında bayan sandalet modelini kalıp üzerine çizebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Ø Bayan sandalet modelleri ile ilgili araştırma yapınız. Yaptığınız bu araştırmayı rapor halinde hazırlayarak sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. KALIP ÜZERİNE MODEL ÇİZME

1.1. Sandalet

1.1.1. Tanım

Yalnız tabanı bulunan, ayağa kordon ve kayışla (Bant veya atkı) bağlanan açık ayakkabı türüne sandalet denir. Sıya derileri kalın deriden yapıldığı için genellikle astar gerektirmez. Sıcak mevsimlerde giyilir. Sandalet kalıpları diğer kalıplara göre daha kısadır. Bunun nedeni taban biçiminin ve boyunun ayakla aynı olmasıdır.

1.1.2. Özelliği

Ayağa; bilekten bağlanan ve sayası bant (Atkı) olan ayağın tabanını koruyan ayakkabı türüdür. Bayan sandalet ayakkabılar arkadan, önden ve yandan açık olabilir. Modelin tasarımına göre bu açıklıklar tek tek olabileceği gibi ikisi veya üçü bir arada olabilir.

1.1.3. Model Çeşitleri

Sandaletler çok çeşitli şekillerde sınıflandırılabilir. Burada kısaca şu şekilde sınıflandıracamız:

- Ø **Asimetrik sandalet:** Bu modelde yüz içte ve dışta farklıdır. Yani simetrik değildir.

Fotoğraf 1.1: Asimetrik sandalet

- Ø **Fantezi sandalet:** Yüksek topuklu ve oldukça şık ayakkabılardır. Günlük giyimde pek tercih edilmez, Fotoğraf 1.2.

Fotoğraf 1.2: Fantezi sandalet

- Ø **Parmak arası sandalet:** Bu modelin özelliği, burun kısmının parmak arası olmasıdır, Fotoğraf 1.3.

Fotoğraf 1.3: Parmak arası sandalet

- Ø **Dolgu topuk (Feta) sandalet:** Topuk ve taban bütündür. Hem yüksek topuk giymek hem de rahat yürümek isteyenlerin tercihidir, Fotoğraf 1.4.

Fotoğraf 1.4: Dolgu topuk sandalet

- Ø **Düz taban sandalet:** Topuk kısmı ya yoktur ya da çok düzdür. Günlük giyimde çok tercih edilen modellerdir, Fotoğraf 1.5.

Fotoğraf 1.5: Spor sandalet

1.2. Kalıp Üst ve Alt Yüzeyini Bantlama

1.2.1 Kalıp Üst (Saya) Yüzeyini Bantlama

- Ø Profil çıkarma modülünde olduğu gibi dış ve iç yüzeye atkı bantları atılır.
- Ø Daha sonra bant yarım üste bindirilerek burundan yüz ortasına kadar bantlanır.
- Ø Yüz ortasından kalıp üst noktasına kadar bant yüz ortasında çapraz ve yine yarım üste olacak şekilde bantlanır.
- Ø Dış ve iç yüzeylerde kalan kısımlar, sırası ile en son arka orta çizgiyi kapatacak şekilde, ayrı ayrı yine yarım üste bantlanır. Kalıbı bant ile kaplama esnasında bantlar, 10-15 mm civarında alt ve üst yüzeye dolandırılır.
- Ø Bantların fazlalığı kalıp üst ve alt kenarlarından, güvenli ve düzgün bir şekilde temizlenir, Fotoğraf 1. 6'ya bakınız.

Fotoğraf 1.6: Kalıbın üst yüzeyinin bantlanması

1.2.2. Kalıp Alt Yüzeyini Bantlama

Kalıp üst yüzeyindeki bant sökülmeden hemen alt yüzey Fotoğraf 1.7'de görüldüğü şekilde bantlanır.

- Ø Bantlar en fazla 3 mm üste binecek şekilde uzunlamasına atılır.
- Ø Yine aynı şekilde en fazla 3 mm üste binecek şekilde enlemesine bantlar atılır.
- Ø Fazlalıklar temizlenir, Bakınız, Fotoğraf 1. 7.

Fotoğraf 1.7: Kalıp alt yüzeyinin bantlanması

1.3. Kalıp Üzerine Model Çizmek

Kalıp üst ve alt yüzeyi bantlanıp temizlendikten sonra bant üzerinde sırası ile şunlar çizilir ve işaretlenir;

- Ø Ön ve arka orta çizgiler
- Ø Arka yükseklik (B noktası)
- Ø Ön yüz ortası (V noktası)
- Ø Dış ve iç milo başları
- Ø Tarak çizgisi (Profil Çıkarma modülüne bakınız.)

Temel ölçü ve noktaları bulunan kalıba aşağıdaki sıra ile model çizilir.

- Ø Standart kalıp uzunluğunun $1/5+6\text{mm}$ hesaplanarak arka yükseklik (B) bulunur. Standart kalıp uzunluğunun $1/4$ hesaplanarak ayak üst noktası (I) noktası bulunur. I noktasından atkı (Bant) genişliği kadar yüz orta noktasına doğru Şekil 1.8’de görüldüğü gibi atkı çizilir. B noktası ortalanarak topuktan geçen atkı çizilir. Ayak üst noktasından geçen atkı genişliği ile topuğun üstünden geçen atkı genişliği eşit olmalıdır. Fotoğraf 1.8’de görüldüğü gibi toka atkısı da çizilmelidir. Bu atkının üzerinde tokanın takılacağı yer ve toka delik yerleri de gösterilmelidir, Fotoğraf 1. 8.

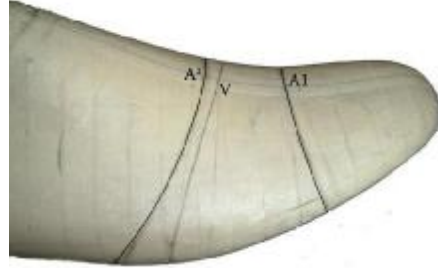
Fotoğraf 1.8: Kalıp dış tarafına arka atkının çizilmesi

Kalıp dış tarafına çizildiği gibi kalıp iç tarafına da aynı şekilde atkılar çizilir. Fotoğrafta görüldüğü gibi ayak üst noktasından geçen atkı iç tarafta iki parça yapılmıştır. Bu tek parçada olabilir. Ama tek parça olması durumunda deride fazla döküntü yapar. Yani fazla deri sarfiyatı olur. Bu nedenle genellikle iki parça yapılır. Hangi noktadan parçalanacağı tamamen modele ve isteğe bağlıdır Fotoğraf 1. 9.

Fotoğraf 1. 9: Kalıp iç tarafına arka atkının çizilmesi

- Ø V noktasından standart kalıp uzunluğunun 1/12'si ölçülerek A^1 noktası bulunur. Kalıbın taban kenarına doğru modele göre bant çizgisi içte ve dışta mezura ile çizilir. A^1 noktasından tepe noktasına doğru bant genişliği kadar ölçülüp A^2 noktası bulunur. A^2 noktasından da kalıbın her iki tarafına, taban alt kenarına doğru Fotoğraf 1.10'da görüldüğü gibi çizilir.

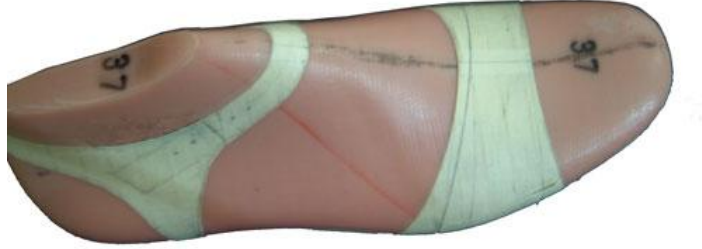
Fotoğraf 1.10: Bantların çizimi

- Ø Bant (Atkı) çizgilerinin tabanla kesiştiği noktalar Fotoğraf 1.11' de görüldüğü gibi tabana işaretlenir.

Fotoğraf 1.11: Tabanın işaretlenmesi

- Ø Model çizimi bittikten sonra sandalet modelindeki boş yerler düzgünce kesilerek kalıp üzerinden temizlenir (Fotoğraf 1.12).

Fotoğraf 1.12: Modeldeki boş yerlerin temizlenmesi

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
Ø Kalıp bantlayınız.	Ø Kalıbın dış-iç yüzeylerini bantlayınız.
Ø Temel noktaları işaretleyiniz.	Ø Bant fazlalıklarını temizledikten sonra ön ve arka orta çizgileri çizin. Milo başlarını, tarak çizgisi, yüz ortası, kontrpuan noktası ve ayak üst noktasını işaretleyiniz.
Ø Kalıbın alt yüzeyini bantlayınız.	Ø Kalıp alt yüzünü önce uzunlamasına sonrada enine 3 mm üst üste binecek şekilde bantlayınız.
Ø Modeli kalıp üzerine çizin.	Ø Konu anlatımı sırasında verilen ölçülere göre modeli kalıp üzerine çizin.
Ø Kalıbın alt yüzeyine gelen kenarlarını işaretleyiniz.	Ø Model çizgilerinin kalıp alt kenarına değen kısımlarını alt yüzeydeki bant üzerine işaretleyiniz.
Ø Düzeltmeleri yapınız.	Ø Model çizgilerini kontrol edip düzeltilmesi gereken yerleri düzeltiniz.
Ø Kalıp üzerindeki model dışında kalan fazlalıkları temizleyiniz.	Ø Düzgün ve doğru kesiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

OBJEKTİF TEST (ÖLÇME SORULARI)

Aşağıdaki cümleleri doğru veya yanlış olarak değerlendiriniz.

SORULAR	Doğru	Yanlış
1.Sandaletlerde arka bant çizilirken arka yükseklikten yukarı çıkılmamalıdır.		
2.Sandalet kalıpları ayakkabı kalıplarından daha uzundur.		
3.Sandalet modeli hazırlarken tabanın bantlanması gerekmez.		
4.Bantlar taban üzerine işaretlenmez.		
5.Yüz ortasından standart kalıp uzunluğunun 1/12'si ölçülerek burun açıklığı bulunur.		

DEĞERLENDİRME

Objektif testteki cevaplarınızı, cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt yaşadığınız sorularla ilgili konuları, faaliyete dönerek tekrar inceleyiniz.

Tüm sorulara doğru cevap verdiyseniz uygulama testine geçiniz.

UYGULAMALI TEST

Sandalet için kalıp bantlayarak modeli üzerine çiziniz. Yaptığınız bu uygulamayı aşağıdaki kriterlere göre değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
1.	Kalıp profil çıkarma modülünde anlatıldığı şekilde bantlayıp işaretleme yaptınız mı?		
2.	Temel noktaları (Ön ve arka orta çizgi, tarak çizgisi) işaretlediniz mi?		
3.	Kalıbın alt yüzeyini Profil Çıkarma modülünde anlatıldığı şekilde) bantladınız mı?		
4.	Modeli kalıp üzerine ölçülerine uygun şekilde çizdiniz mi?		
5.	Model çizgilerini kalıbın alt yüzeyine gelen kenarlarını işaretlediniz mi?		
6.	Düzeltilmeleri kontrol ederek yaptınız mı?		
7.	Kalıp üzerindeki model dışında kalan fazlalıkları temizlediniz mi?		
Toplam			

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızın hepsi “Evet” olmalıdır. Eğer “Hayır” cevabınız varsa uygulamayı tekrar ediniz.

Tüm sorulara doğru cevap verdiyseniz diğer öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu faaliyette verilen bilgiler doğrultusunda, gerekli ortam sağlandığında bayan sandalet modelinin yüz ıstampalarını çıkarabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Ø Model, ıstampa kitaplarından ve yabancı kaynaklardan bayan sandalet modelinin yüz ıstampalarını çıkarma yöntem ve teknikleri ile ilgili araştırma yapınız. Araştırmanızı rapor haline getirip sınıfta arkadaşlarınızla karşılaştırınız.

2. YÜZ İSTAMPALARI

2.1. Bant Sökme Tekniği

Bant kalıp üzerinden sökülürken yavaş bir şekilde, kırıştırmadan ve esnetmeden sökülür.

2.2. Bant Yapıştırma Tekniği

Bantlar kırıştırmadan ve esnetilmeden kartona düzgün bir şekilde yapıştırılmalıdır. Olabilecek kırışıklıklar tırnak ucuyla ve bıçağın arkası ile zedelemeyen düzeltilmelidir.

Fotoğraf 2. 1: Sandalet ıstampalarının kartona yapıştırılması

2.3. Düzeltme

Bandı kalıp üzerinden sökme ve kartona yapıştırma aşamasında oluşabilecek hatalardan dolayı, karton üzerindeki yüz ıstampası bant kenarları incelenir. Düzeltilmesi gereken çizgiler kurşun kalemle tekrar düzgün bir şekilde çizilir.

2.4. Paylar

Terlik modelinin yüz ıstampalarında kullanılan paylar için Tablo 2. 1'e bakınız.

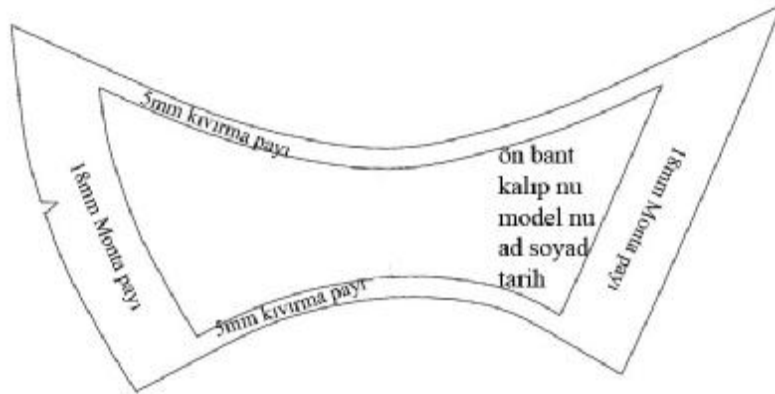
Pay verilecek kenar	Pay (mm)
Kıvrırma	5mm
Bindirme Kenarı (Eğer varsa) payı	8 mm
Çatı dikişi	2 mm
Monta Payı	18- 20 mm

Tablo 2. 1 Sandal modelinin yüz ıstampalarında kullanılan paylar

2.5. Yüz İstampaları

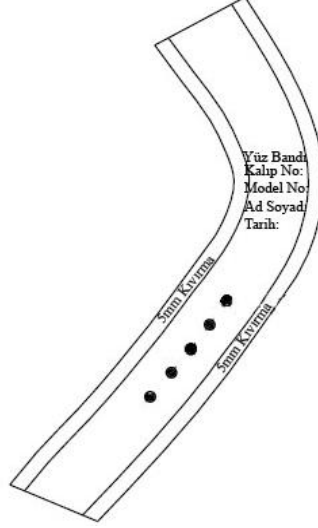
Düzeltilmeler yapıp, paylar verildikten sonra ıstampa kenarlarından pürüzsüz bir şekilde kesilir (Dikkat edilmesi gereken en önemli husus kavisli kenarların düzgün bir şekilde elde edilmesidir.). Kesme işleminde, kesilecek kenar tek hamlede (Kesme işlemine ara vermeden) düzgün bir şekilde kesilmelidir. Aşağıda yüz parçalarının çıkarılması sırasıyla anlatılmıştır.

- Ø **Ön yüz bandı:** Kalıptan sökülüp kartona yapıştırılan ön parça karton üzerine konarak etrafından çizilir. Her iki tarafına (18-20mm) monta payı verilir (Bu modülde 18 mm monta payı verilmiştir). Kenarlarına 5mm kıvrırma payı verilir. Üzerine tanımlama bilgisi yazılarak bitirilir (Şekil 2.1).

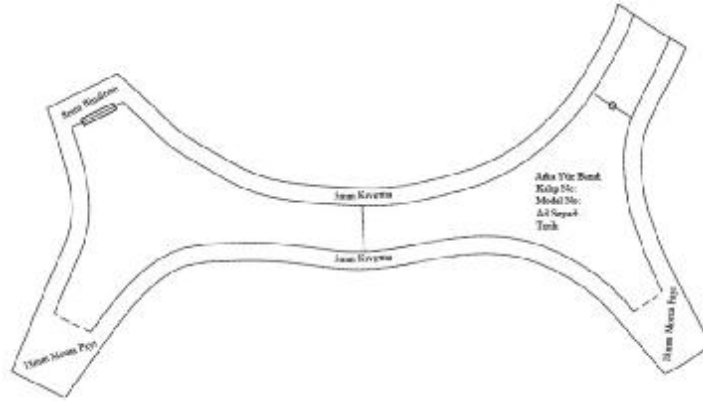
Şekil 2.1: Ön yüz bandı

- Ø **Yüz bandı:** Kalıptan sökülüp kartona yapıştırılan parça karton üzerine konularak etrafından çizilir. Her iki tarafına 5mm kıvrıma payı verilir. Toka delik yerleri gösterilir Şekil 2. 2.

Şekil 2.2: Yüz bandı

- Ø **Arka parça:** Kalıptan sökülüp kartona yapıştırılan parça karton üzerine konularak etrafından çizilir. Tabana bağlanacak kısımlarına 18 mm montaj payı verilir. Etrafına 5 mm kıvrıma payı verilir. Yüz bandının bineceği yere 8 mm bindirme payı verilir. Toka yerine verilecek pay tokenin büyüklüğüne ve kalınlığına bağlı olarak değişebilir. Bu modülde tokenin takılacağı yere 2,5 cm pay verildi Şekil 2.3.

Şekil 2.3: Arka parça

2.6. Kontrol

Istampalar kesildikten sonra birbirleri üzerine konularak kontrol edilebilir. Eğer kalıp üzerinde kontrol yapılacaksa sayaları kesilerek kalıp üzerine oturtularak kontrol edilmelidir.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
Ø Karton hazırlayınız.	Ø İstampaların sığacağı büyüklükte karton hazırlayınız.
Ø Yüz parçalarını kalıp üzerinden sökünüz.	Ø Yüz parçalarını kalıp üzerinden sökerken bandı esnetmemeye özen gösteriniz.
Ø Yüz parçalarını tekniğine uygun yapıştırınız.	Ø Yüz parçalarını kırıştırmadan kartona yapıştırınız.
Ø Düzeltmeleri yapınız.	Ø Bant kenarlarında düzensizlikleri düzeltiniz.
Ø İstampaları kesiniz.	Ø Bantların en dış kısmından düzgün bir şekilde kesiniz.
Ø Yüz parçalarını teker teker tekrar kartona aktarınız.	Ø Üzerlerindeki bütün nokta ve işaretleri kartona aktarınız. Ø Monta payı veriniz. Ø Tanımlama bilgilerini yazınız.
Ø Kontrolleri yapınız.	Ø İstampaları birbirleri üzerine koyarak kontrollerini yapınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

OBJEKTİF TEST (ÖLÇME SORULARI)

Aşağıdaki cümleleri doğru veya yanlış olarak değerlendiriniz.

SORULAR	Doğru	Yanlış
1.Bant kalıp üzerinden sökülürken esnetilmemeye özen gösterilmelidir.		
2.Sandalet modellerinde kıvrıma payı 5mm'den çok olmalıdır.		
3.Kartona yapıştırılan ıstampa kenarlarından kesilir ve başka bir kartona kopya edilerek kenarları düzeltilir.		
4.Yüz ıstampalarına 10 mm kıvrıma payı verilir.		
5.Yüz ıstampa parçalarına 18-20 mm monta payı verilir.		

DEĞERLENDİRME

Objektif testteki cevaplarınızı, cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt yaşadığınız sorularla ilgili konuları, faaliyete dönerek tekrar inceleyiniz.

Tüm sorulara doğru cevap verdiyseniz uygulama testine geçiniz.

UYGULAMALI TEST

Bayan sandalet modelinin yüz ıstampalarını çıkarma işlemini yapınız. Yaptığınız bu uygulamayı aşağıdaki kriterlere göre değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
1.	Kartonları ıstampaların sığacağı büyüklükte hazırladınız mı?		
2.	Yüz parçalarını kalıp üzerinden bandı esnetmeden söktünüz mü?		
3.	Bandı kırıştırmadan yapıştırdınız mı?		
4.	Bozuk çizgileri düzelttiniz mi?		
5.	Yüz ıstampalarını pürüzsüz bir şekilde kestiniz mi?		
6.	Yüz parçalarını başka bir kartona aktardınız mı?		
7.	Monta payı verdiniz mi?		
8.	Gerekli çentikleri atınız mı?		
9.	ıstampaların kontrollerini işaretlere göre yaptınız mı?		
	Toplam		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızın hepsi “Evet” olmalıdır. Eğer “Hayır” cevabınız varsa uygulamayı tekrar ediniz.

Tüm sorulara doğru cevap verdiyseniz diğer öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Bu faaliyette verilen bilgiler doğrultusunda, gerekli ortam sağlandığında bayan sandalet modelinin astar ıstampalarını çıkarabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Ø Model, ıstampa kitaplarından ve yabancı kaynaklardan bayan sandalet modelinin astar ıstampalarını çıkarma yöntem ve teknikleri ile ilgili araştırma yapınız. Araştırmanızı rapor haline getirip sınıfta arkadaşlarınızla karşılaştırınız.

3. ASTAR İSTAMPALARI

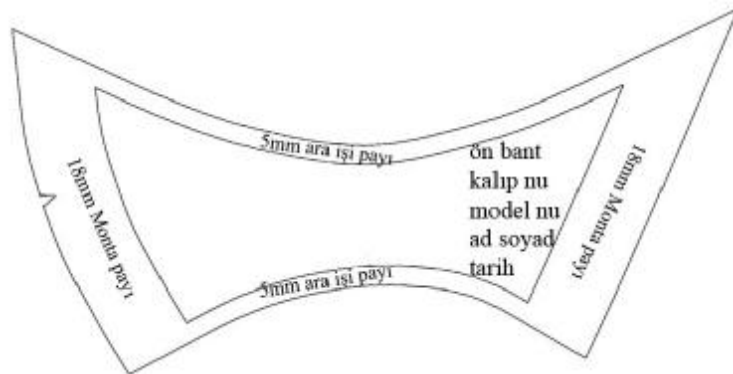
Astar, parçalı ve bütün şekilde yapılabilir. Bütün astar yapılmasının amacı; modelin monta esnasında düzgün ve doğru bir şekilde yerine oturmasıdır. Fakat bu astarın dezavantajı malzeme sarfiyatının fazlalığı sebebi ile maliyetin artmasıdır.

Parçalı astarda ise modele uygun olarak astar parçalanarak yapılır. Monta işleminde sayayı kalıba çok düzgün oturtmak gerekir. Bu yöntemde malzeme sarfiyatı azalacağı için maliyet düşer. Bu modülde parçalı saya yapılmıştır.

Astar ıstampalarını yapmak için yeniden bantlama yapmak gerekmez. Astar ıstampaları yüz ıstampaları kopyalanarak üzerinde gerekli değişiklikler yapılarak elde edilir.

3.1 Ön Yüz Bandı Astarı

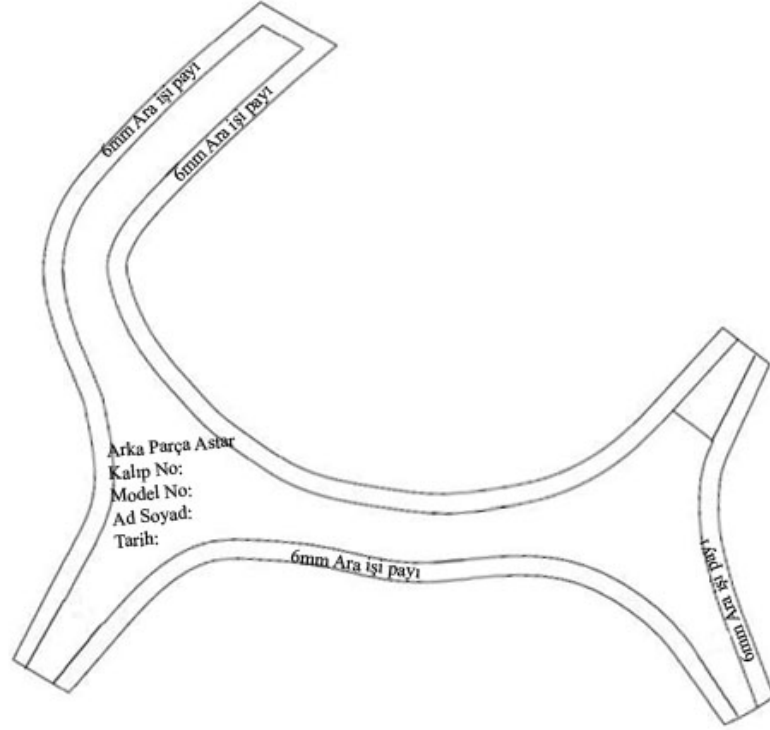
Yüz bandı için ayrıca astar ıstampası yapılabilir. Ama istenirse yüz ıstampası astar ıstampası olarak kullanılabilir. Yüz ıstampasında verilen 5 mm kıvrıma payı ara işi payı olarak kullanılır. Dış tarafında çentik olmasına dikkat edilmelidir Şekil 3.1.

Şekil 3.1: Yüz bandı

3.2. Arka Parça Astarı

Yüz ıstampaları tekrar kopya edilerek arka bant astarı elde edilir. Şekil 3.2’de görüldüğü gibi gerekli yerlerine 6 mm ara işi payı verilir. Yüz ıstampalarından kopyaladığımız için ayrıca monta payı vermeye gerek yoktur. Üzerine tanımlama bilgisi yazılarak bitirilir.

Şekil 3.2: Arka parça

UYGULAMA FAALİYETİ

Astar İstampalarını Çıkarma

İşlem Basamakları	Öneriler
Ø Karton hazırlayınız.	Ø İstampaların sığacağı büyüklükte karton hazırlayınız.
Ø Astar ıstampaları için yüz parçalarını kopyalayınız.	Ø Yüz parçalarını kartona kopyalarken hareket ettirmeyiniz. İnce uçlu bir kalem ile kalemi karton yüzeyine dik tutarak işlemi yapınız.
Ø Astar paylarını veriniz.	Ø 6 mm ara işi payı veriniz.
Ø Düzeltmeleri yapınız.	Ø Düzeltmeler esnasında kavislerin düzgün olmasına dikkat ediniz.
Ø Astar ıstampalarını kesiniz.	Ø En dış kenarından düzgün bir şekilde kesiniz.
Ø Kontrolleri yapınız.	Ø Astar ıstampalarını yüz ıstampaları ile uyumuna dikkat ederek kontrol ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

OBJEKTİF TEST (ÖLÇME SORULARI)

Aşağıdaki cümleleri doğru veya yanlış olarak değerlendiriniz.

SORULAR	Doğru	Yanlış
1.Sayasının monta esnasında düzgün bir şekilde kalıba oturması için bütün astar yapılabilir.		
2.Parçalı astarlarda 6 mm ara işi payı verilmelidir.		
3.Astar parçalarına kıvrırma payı verilir.		
4.Astar ıstampalarında monta payı yoktur.		
5.Yüz ıstampasında dış tarafa atılan çentik astarda iç kısma atılmalıdır.		
6.Astar ıstampaları yüz ıstampalarından çıkartılır.		

DEĞERLENDİRME

Objektif testteki cevaplarınızı, cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt yaşadığımız sorularla ilgili konuları, faaliyete dönerek tekrar inceleyiniz.

Tüm sorulara doğru cevap verdiyseniz uygulama testine geçiniz.

UYGULAMALI TEST

Bayan sandalet modelinin astar ıstampalarını çıkarma işlemini yapınız. Yaptığınız bu uygulamayı aşağıdaki kriterlere göre değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
1.	Kartonları astar ıstampaların sığacağı büyüklükte hazırladınız mı?		
2.	Astar ıstampaları için yüz ıstampalarını sabit tutarak kopyaladınız mı?		
3.	Astar paylarını pergelin mesafesini bozmadan verdiniz mi?		
4.	Bozuk çizgilerin düzeltmelerini yaptınız mı?		
5.	Astar ıstampalarını pürüzsüz bir şekilde kestiniz mi?		
6.	Astar ıstampalarının kontrollerini işaretlere göre yaptınız mı?		
Toplam			

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızın hepsi “Evet” olmalıdır. Eğer “Hayır” cevabınız varsa uygulamayı tekrar ediniz.

Tüm sorulara doğru cevap verdiyseniz diğer öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-4

AMAÇ

Bu faaliyette verilen bilgiler doğrultusunda, gerekli ortam sağlandığında bayan sandalet modelinin taban elemanları ıstampalarını çıkarabileceksiniz.

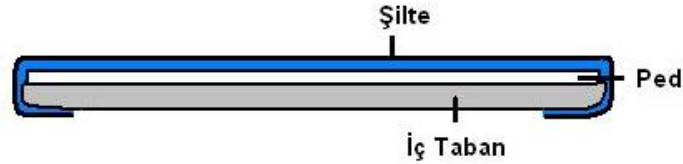
ARAŞTIRMA

- Ø Model, ıstampa kitaplarından ve yabancı kaynaklardan bayan sandalet modelinin taban yapılarını araştırarak şekillerini çiziniz. Sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

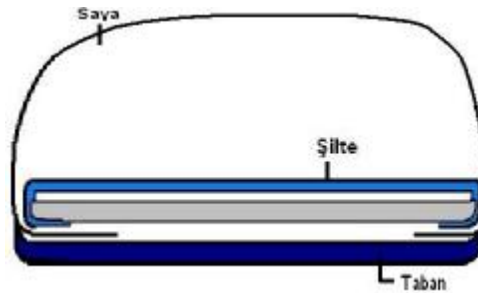
4. TABAN ELEMANLARI İSTAMPALARI

Sayada olduğu gibi, ayakkabı tabanı iç taban, mostra, ped, bütün veya kenar şilte, taban elemanlarından oluşur. İç taban, ped ve taban hazır temin edilebileceği gibi bunların ıstampası da çıkartılabilir.

Sandalet ve terlik tipi ayakkabılarda kullanılan taban elemanları Şekil 4.1. ve 4.2' de görülmektedir. Taban astarı ve şilte arasına ped konularak birleştirilir. Saya bu parçaya montalanarak tabanı atılır (Şekil 4.2). İstenirse şilte üzerine mostra yapılabilir. Mostra ıstampası için “Terlik Modeli” modülüne bakınız.

Şekil 4.1: Şilte, ped ve iç tabanın birleştirilmesi

Şekil 4.2: Saya ile tabanın birleştirilmesi

Bu modülde iç taban, bütün şilte, ıstampaları çıkarılmıştır.

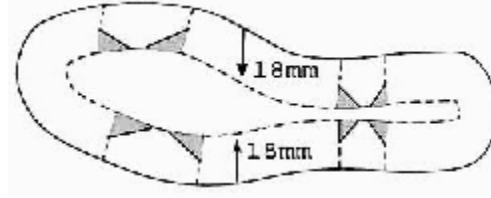
4.1. İç Taban İstampası

Kalıp alt yüzünden sökülen bant kartona yapıştırılır. Etrafından düzgün şekilde kesilir (Fotoğraf 4.1).

Fotoğraf 4.1: Kalıp alt formunun kartona yapıştırılmış hali

Kalıp alt formu üzerindeki işaretlerle birlikte kartona yeniden aktarılır. Bu işaretlerden montaj payı kadar (18 mm) içeri pergel yardımı ile çizilir. Şekil 4.3'te görüldüğü gibi sayanın iç tabanla birleşeceği yerler kanal veya çentikle işaretlenir.

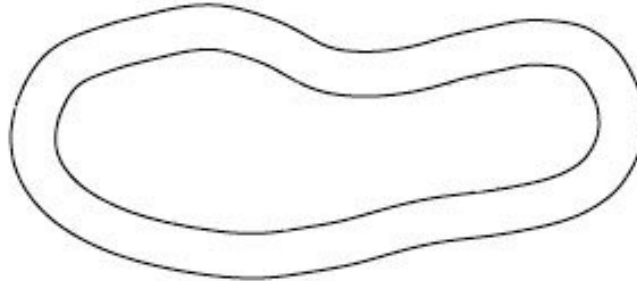

Şekil 4.3: İç taban ıstampası

4.2. Bütün Şilte İstampası

Şilte ıstampası, ayakkabının iç tabanını kaplamak için yapılır. Yapılan ıstampaya iç tabanın bütün yüzeyini kaplayacak şekilde ise "bütün şilte", iç tabanın sadece kenarlarını kaplayacak şekilde ise "kenar şilte" denir. Kenar şilte için "Terlik Modeli" modülüne bakınız.

- Ø İç taban ıstampası kartona aktarılır. Etrafına 20-25 mm pay verilerek şilte ıstampası elde edilir. İç taban kalın malzemedir kullanılmışsa kalınlık ölçüsü paya eklenir.

Şekil 4.4: Şilte ıstampası

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
Ø İç taban bandını sökünüz.	Ø Bantlamaya başladığınız yönden sökünüz. Ø Bandı esnetmeyiniz.
Ø Bandı kartona aktarınız.	Ø Bandı esnetmeden ve kırıştırmadan kartona aktarınız.
Ø İç Taban ıstampasını kesiniz.	Ø En dış kenarından düzgün bir şekilde kesiniz.
Ø Tekrar kartona aktarınız.	Ø İç taban üzerindeki bütün işaretlerle birlikte yeni kartona aktarınız.
Ø Sayanın montalanacağı yerleri işaretleyiniz.	Ø Monta payı kadar içeri girerek çentikle işaretleme yapınız.
Ø İç taban ıstampasını kartona aktarınız.	Ø Düzgün şekilde aktarınız.
Ø Etrafına pay veriniz.	Ø 20-25mm arası pay veriniz.
Ø Dış kenarından kesiniz..	Ø Düzgün şekilde kesiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

OBJEKTİF TEST (ÖLÇME SORULARI)

Aşağıdaki cümleleri doğru veya yanlış olarak değerlendiriniz.

SORULAR	Doğru	Yanlış
1. Taban astarı, şilte ile ped arasına konur.		
2. İç taban ıstampasına 20-25mm pay verilerek şilte ıstampası elde edilir.		
3. İç tabanın kenarlarını kaplayan şilteye kenar şilte denir.		
4. İç tabana monta işaret yerleri monta payı kadar içeri girilerek verilir.		
5. İstenirse mostra ıstampası da çıkarabilir.		

DEĞERLENDİRME

Objektif testteki cevaplarınızı, cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt yaşadığınız sorularla ilgili konuları, faaliyete dönerek tekrar inceleyiniz.

Tüm sorulara doğru cevap verdiyseniz uygulama testine geçiniz.

UYGULAMALI TEST

Bir bayan sandalet modelinin mostra ıstampasını çıkarma işlemini yapınız. Yaptığınız bu uygulamayı aşağıdaki kriterlere göre değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
1.	Bantlamış olduğunuz mostrayı esnetmeden söktünüz mü?		
2.	Bandı esnetmeden ve kırıştırmadan kartona aktardınız mı?		
3.	Dış kısımdan düzgünce kestiniz mi?		
4.	Üzerindeki bütün işaretlerle birlikte yeni bir kartona aktardınız mı?		
5.	Etrafına 20-25mm pay vererek şilte ıstampası elde ettiniz mi?		
6.	İç Taban ıstampasına monta payı kadar içeri girerek çentik attınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızın hepsi “Evet” olmalıdır. Eğer “Hayır” cevabınız varsa uygulamayı tekrar ediniz.

Tüm sorulara doğru cevap verdiyseniz Modül Değerlendirme’ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Bir bayan sandalet modelinin standardını, yüz, astar ve mostra ıstampalarını tekniğine uygun çıkarınız. Yaptığınız uygulamaları aşağıdaki kriterlere göre değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
1.	Kalıp Profil Çıkarma modülünde anlatıldığı şekilde bantlayıp, işaretleme yaptınız mı?		
2.	Temel noktaları (Ön ve arka orta çizgi, tarak çizgisi) işaretlediniz mi?		
3.	Kalıbın alt yüzeyini Profil Çıkarma modülüne uygun olarak bantlayıp fazlalıkları kalıp alt kenarından kestiniz mi?		
4.	Modeli kalıp üzerine ölçülerine uygun şekilde çizdiniz mi?		
5.	Model çizgilerinin kalıbın alt yüzeyine gelen kenarlarını işaretlediniz mi?		
6.	Düzeltilmeleri kontrol ederek yaptınız mı?		
7.	Model çizgileri dışında kalan yerleri kalıp üzerinden temizlediniz mi?		
8.	Kartonları ıstampaların sığacağı büyüklükte hazırladınız mı?		
9.	Yüz parçalarını kalıp üzerinden bandı esnetmeden söktünüz mü?		
10.	Bandı önce ön orta çizgiden başlayarak yapıştırdınız mı?		
11.	Bozuk çizgilerin düzeltmelerini yapıp payları ve 18 mm monta payını pergel mesafesini bozmadan verdiniz mi?		
12.	Astar ıstampaları için yüz parçalarını tekrar kopyaladınız mı?		
13.	Astar ıstampalarına doğru payları verdiniz mi?		
14.	Astar ıstampalarını kontrol ettiniz mi?		
15.	Bantlamış olduğunuz mostrayı esnetmeden söktünüz mü?		
16.	Bandı esnetmeden ve kırıştırmadan kartona aktardınız mı?		
17.	Dış kısmından düzgünce kestiniz mi?		
18.	Üzerindeki bütün işaretlerle birlikte yeni bir kartona aktardınız mı?		
19.	Etrafına 20-25 mm pay vererek şilte ıstampası elde ettiniz mi?		
20.	İç taban ıstampasına monta payı kadar içeri girerek çentik attınız mı?		
21.	Son kontrolleri yaptınız mı?		
22.	Zamanı iyi kullandınız mı?		
	Toplam		

DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonunda “Hayır” cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız modülü tekrar ediniz.

Bütün cevaplarınız “Evet” ise modülü başarı ile tamamladınız, tebrik ederiz.

İlgili kişi ile iletişim kurarak bir sonraki modüle geçiniz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1.	Y
2.	Y
3.	Y
4.	Y
5.	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1.	D
2.	D
3.	D
4.	Y
5.	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-3'ÜN CEVAP ANAHTARI

1.	D
2.	D
3.	Y
4.	Y
5.	Y
6.	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-4'ÜN CEVAP ANAHTARI

1.	Y
2.	D
3.	D
4.	D
5.	D

KAYNAKÇA

- Ø DURMAZ İsmail, **Istampa Ders Notları**, İstanbul, 2005.
- Ø GARLEY A. M., Shoemaking Dictionary, England, 2001.
- Ø KALKAN Ali, **Istampa Ders Notları**, İstanbul, 2005.
- Ø KASTAN Cengiz, **Modern Yöntemle Stampa Çıkarma**, İstanbul, 2003.
- Ø KILIÇ Birgül, **Istampa Ders Notları**, İstanbul, 2005.
- Ø MEB MEGEP, **Ayakkabı Teknolojisi Alanı Profil Çıkarma Modülü**. İstanbul. 2006.
- Ø MEB MEGEP, **Ayakkabı Teknolojisi Alanı Ayakkabıda Ölçü Modülü**. İstanbul. 2006.
- Ø MEB MEGEP, **Ayakkabı Teknolojisi Alanı Maskaretsiz Molyer Modeli Modülü**. İstanbul. 2006.
- Ø Patrick H.J., **Modern Pattern Cutting And Design**, England, 1983.
- Ø SHARP H.Michael, **The Pattern Cutter's HandBook**, Londra.
- Ø SHARP Everett, Westley, **Footwear Open Tech Units**, England, 1989.
- Ø SÜRENKÖK Ruhi, **Ayakkabıyı Öğreniyorum**, Cilt 2, İzmir, 1994.
- Ø UNİDO (İstanbul Ticaret Odası-Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Teşkilatı) Çeviren BİLEKE, **Altan. Istampa1-2**, İstanbul, 2006.
- Ø UYAR Mustafa, **Istampa Ders Notları**, İstanbul, 2005.
- Ø YILMAZ Yasemin, **Istampa Ders Notları**, İstanbul, 2005.
- Ø William A. Rossi, **The Complete Footwear Dictionary**, Florida, 2000.
- Ø <http://www.rdf.com.tr>
- Ø <http://www.zappos.com>
- Ø <http://www.nationalgeographic.com.tr>